

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาถึงอัตมโนทัศน์ของผู้ติดสารเสพติดศึกษากรณีผู้ติดสารเสพติดประเภทเฮโรอีน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดสารเสพติดประเภทเฮโรอีนที่เข้ารับการรักษา ณ โรงพยาบาลธัญญารักษ์ จำนวน 100 ราย โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 ถึง วันที่ 20 มิถุนายน 2542

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบวัดอัตมโนทัศน์เทนเนสซี (Tennessee self-concept scale) ของวิลเลียม เอช ฟิตส์ (William H. Fitts, 1965 cited in Ampai Siripipat, 1972) ซึ่งดัดแปลงโดยพรณวิภา ทวารประเสริฐ และใช้กับผู้ติดสารเสพติดคำนวณความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยให้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค และยอมรับค่าความเชื่อมั่นที่ 0.7 และผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นของเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ผู้ติดสารเสพติดจากโรงพยาบาลธัญญารักษ์จำนวน 20 ราย ยอมรับความเชื่อมั่นที่สัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.7 แบบวัดอัตมโนทัศน์นี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือข้อมูลส่วนบุคคล และแบบวัดอัตมโนทัศน์เทนเนสซีซึ่งประกอบด้วยข้อความจำนวน 100 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นข้อความเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ตน 10 ข้อ และข้อความเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ อัตมโนทัศน์ด้านความเป็นเอกลักษณ์ อัตมโนทัศน์ด้านความพึงพอใจในตน อัตมโนทัศน์ด้านพฤติกรรมกรรมการแสดงออก อัตมโนทัศน์ด้านร่างกาย อัตมโนทัศน์ด้านศีลธรรมจรรยา อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว และอัตมโนทัศน์ด้านสังคม มีจำนวน 90 ข้อ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows คำนวณความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปร หาค่าความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย เป็นเพศชาย 98 ราย เพศหญิง 2 ราย มีอายุระหว่าง 17 - 58 ปี (Mean = 28.95 , SD = 8.18) โดยเป็นวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลายเป็นส่วนใหญ่ ที่อยู่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีจำนวน 64 ราย และอยู่นอกเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล 36 ราย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สภาพสมรสกว่าครึ่งเป็นโสดซึ่งมี

จำนวน 69 ราย รองลงมาสมรสแล้วมีจำนวน 22 ราย หย่ากับคู่สมรสเท่ากับแยกกันอยู่คือ 4 ราย ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดคือระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวน 40 ราย รองลงมาคือศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. จำนวน 37 ราย ระดับประถมศึกษาจำนวน 12 ราย ระดับปริญญาตรี 6 ราย และน้อยที่สุดคือผู้ไม่ได้เรียนหนังสือมีจำนวน 5 ราย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ว่างงานมากที่สุดคือ 33 ราย รองลงมามีอาชีพรับจ้าง 31 ราย เป็นนักเรียนนักศึกษา 14 ราย อาชีพค้าขาย 13 ราย อาชีพลูกจ้าง พนักงานบริษัท 5 ราย และมีอาชีพรับราชการ 1 ราย

2. ผู้ติดตามเสพติดมีคะแนนเฉลี่ยอัตมโนทัศน์ด้านความเป็นเอกลักษณ์ เท่ากับ 105.71 คะแนน ด้านความพึงพอใจในตนเท่ากับ 91.38 คะแนน ด้านพฤติกรรมที่ตนแสดงออกเท่ากับ 97.54 คะแนน ด้านร่างกายเท่ากับ 58.93 คะแนน ด้านศีลธรรมจรรยาเท่ากับ 58.89 คะแนน ด้านส่วนตัวเท่ากับ 59 คะแนน ด้านครอบครัวเท่ากับ 57.09 คะแนน ด้านสังคมเท่ากับ 60.72 คะแนน วิพากวิจารณ์ตนเองเท่ากับ 27.07 คะแนน และมีคะแนนอัตมโนทัศน์โดยรวมเฉลี่ย 294.63 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปในทางลบเล็กน้อย และเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเกณฑ์คนปกติคนไทย และค่าเฉลี่ยของเกณฑ์คนปกติของชาวอเมริกันที่วัดโดย Fitts ปรากฏว่าคะแนนอัตมโนทัศน์ทุกด้านและอัตมโนทัศน์โดยรวมของผู้ติดตามเสพติดน้อยกว่า ผู้ติดตามเสพติดมีคะแนนความแปรปรวนของอัตมโนทัศน์ เท่ากับ 24.10 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำมาก แสดงว่าอัตมโนทัศน์ของผู้ติดตามเสพติดจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก และผู้ติดตามเสพติดมีคะแนนความแน่ใจในอัตมโนทัศน์เท่ากับ 49.39 คะแนน แสดงถึงความแน่ใจในอัตมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำเล็กน้อย

3. อัตมโนทัศน์โดยรวม มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งของการกลับมาเสพติดซ้ำ ในลักษณะแปรผกผันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = -0.275$) และอัตมโนทัศน์โดยรวมมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ติดสารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = -0.471$)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สามารถทราบถึงอัตมโนทัศน์แต่ละด้าน และอัตมโนทัศน์โดยรวมของผู้ติดตามเสพติด และทราบถึงความสัมพันธ์ของอัตมโนทัศน์โดยรวมกับจำนวนครั้งของการกลับมาเสพติดซ้ำ และความสัมพันธ์ของอัตมโนทัศน์โดยรวมกับระยะเวลาการติดสารเสพติด

2. ด้านการศึกษาพยาบาล จะสามารถพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ของผู้ติดตามเสพติดเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านการค้นคว้าวิจัย สามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นหลักฐานทางวิชาการในการอ้างอิง และเป็นแนวทางในการศึกษา เกี่ยวกับอัตรานวัตกรรมของผู้ติดสารเสพติด ในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า อัตรานวัตกรรมของผู้ติดสารเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำกว่าคนปกติทั่วไป และชี้ให้เห็นอีกว่าอัตรานวัตกรรมของผู้ติดสารเสพติด จะยิ่งต่ำลง เมื่อผู้เสพมีการเสพยาและเสพในระยะเวลายาวนาน เนื่องจากผู้ติดสารเสพติดซึ่งมี อัตรานวัตกรรมต่ำกว่าคนปกติอยู่แล้ว เมื่อกลับเข้าสู่สังคมเดิม สิ่งแวดล้อมเดิม และการไม่ได้รับการ ยอมรับจากคนรอบข้าง จึงมีโอกาสน้อยที่จะกลับไปเสพยาได้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวงจรเช่นนี้เป็นวงจรซ้ำ ๆ ที่ยิ่ง ทำให้อัตรานวัตกรรมของผู้ติดสารเสพติดต่ำไปเรื่อย ๆ หากแก่การบำบัดรักษาให้หายขาด การตัดวงจร โดยการส่งเสริมอัตรานวัตกรรมเพิ่มคุณค่าในตัวผู้ติดสารเสพติด ให้เท่ากับหรือสูงกว่า เมื่อครั้งเข้ารับการ บำบัดรักษา เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางจิตใจในการไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ จึงเป็นหนทางที่ จะช่วยให้ผู้ติดสารเสพติดให้หายขาดได้

ในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดสารเสพติดกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านครอบครัว กลุ่มภรรยา กลุ่มบุคคลที่อยู่แหล่งระบาดของผู้ติดสารเสพติด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและ ปัจจัยภายนอกของกลุ่มเสี่ยง เป็นสิ่งเป็นไปได้ยากและต้องใช้เวลายาวนาน การส่งเสริมอัตรานวัตกรรมจึงเป็นการป้องกันกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ ก่อนที่จะหันเหไปสู่การใช้สารเสพติด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. พยาบาลจิตเวชในฐานะผู้ให้การบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด ควรจัดทำโปรแกรมการส่งเสริมอัตรานวัตกรรมและนำโปรแกรมการส่งเสริมดังกล่าวมาใช้ และเป็นผู้ประสานกับครอบครัว กลุ่มเพื่อนของผู้ติดสารเสพติดให้เข้าใจ สภาวะอัตรานวัตกรรมของผู้ติดสารเสพติด ในอันที่จะเข้ามาร่วมส่งเสริมขณะที่ได้รับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาล และหลังจากออกจากสถานพยาบาล

2. พยาบาลจิตเวชในฐานะผู้ให้การสนับสนุนทางสังคมด้านบริการ ควรมีบทบาทในการให้ความรู้ในเรื่องของอัตรานวัตกรรม และช่วยส่งเสริมอัตรานวัตกรรมของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด โดยเน้นการปฏิบัติดังต่อไปนี้

จัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความสามารถแก่พยาบาล ผู้เกี่ยวข้องกับผู้บำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด ในการส่งเสริมอัตรานวัตกรรม

จัดให้มีหน่วยให้การปรึกษาอย่างต่อเนื่องในสถานบำบัด และในชุมชน แก่บุคคลทั่วไป ผู้ติดสารเสพติด ครอบครัวและกลุ่มเพื่อน เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนในการช่วยแก้ไขปัญหของผู้ติดสารเสพติด

ปฏิบัติงานในชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของผู้ติดสารเสพติด โดยการให้ความรู้ ให้กำลังใจ เพื่อส่งเสริมอ้อมโนทัศน์ ค้นหาครอบครัวที่มีปัญหาเนื่องจากติดสารเสพติด คัดกรองครอบครัวตามความรุนแรงของปัญหา เพื่อช่วยเหลือตามสภาพปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน โดยอาจนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ เช่น การให้การปรึกษาครอบครัว ครอบครัวบำบัด

ด้านการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาของโปรแกรมการส่งเสริมอ้อมโนทัศน์ ในสถานพยาบาลและนอกสถานพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาอ้อมโนทัศน์ของผู้ติดสารเสพติด ระบบติดตามในช่วงต่าง ๆ เช่น ก่อนติดสารเสพติด (โดยพิจารณาคัดเลือกจากกลุ่มเสี่ยง) เมื่อติดสารเสพติด เมื่อตัดสินใจเข้ารับการรักษา ระหว่างการบำบัดรักษา เมื่อการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลเสร็จสิ้น เมื่อกลับสู่สังคม 6 เดือน 1 ปี 2 ปี 4 ปี เพื่อศึกษาพลวัตรของอ้อมโนทัศน์
2. ควรมีการศึกษา ค้นหาวิธีการบำบัดในสถานพยาบาล วิธีต่างๆ ในการทำให้อ้อมโนทัศน์ของผู้ติดสารเสพติด หลังการบำบัดรักษาสูงกว่าก่อนการบำบัดรักษา หรือทำให้กลุ่มที่ใช้วิธีการบำบัดรักษาในวิธีนั้น ๆ มีอ้อมโนทัศน์เท่ากับคนปกติ
3. ควรมีการศึกษา อ้อมโนทัศน์ของกลุ่มครอบครัวของผู้ติดสารเสพติด หรือกลุ่มเพื่อนของผู้ติดสารเสพติด เพื่อตรวจสอบว่าครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อน มีความพร้อมมากน้อยแค่ไหน ที่จะเข้ามาเป็นผู้บำบัดรักษา ในวิธีการครอบครัวบำบัด